วารสารปรัชญาปริทรรศน์
JOURNAL OF PHILOSOPHICAL VISION
ISSN: 1513-6620 (Print) × ISSN: 2773-9643 (Online)
https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phiv/index

Research Article

แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง

The Guidelines for Developing Administration Skills of School Administrators in the 21th Century According to the Six Saraneyadhamma, Wiset Muang Thong School Group, Angthong

ทัศนีย์ นาคเกษม[1*], สมศักดิ์ บุญปู่[2], & พระครูโอภาสนนทกิตติ์[3]

Thatsani Nakkasem[1*], Somsak Boonpoo[2], & Phrakruophatnonthakit[3]

ARTICLE INFO

Name of Author & Corresponding Author: *

1. ทัศนีย์ นาคเกษม*
Thatsani Nakkasem
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: thatsani.plai@gmail.com

2. สมศักดิ์ บุญปู่
Somsak Boonpoo
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: somsak_boonpoo@gmail.com

3. พระครูโอภาสนนทกิตติ์
Phrakruophatnonthakit
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: ophatnonthakit@gmail.com

คำสำคัญ:
ทักษะการบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, สาราณียธรรม 6

ABSTRACT

This study aimed to: 1) study the status of administrative skill development; 2) examine the development methods; and 3) propose guidelines for developing 21st-century administrative skills based on the Six Sarananiyadhamma (Virtues for Fraternal Living) for school administrators in the Wiset Mueang Thong School Group, Ang Thong Province. The research population comprised administrators and teachers within the school group. Data were collected using questionnaires and analyzed using frequency, percentage, mean ($\overline{X}$), and standard deviation (S.D.), alongside semi-structured interviews with 7 key informants and content analysis.

The research findings revealed that: 1. The overall status of 21st-century administrative skill development among school administrators was at a high level. The dimension with the highest mean score was Visionary Leadership, followed by Communication and Collaboration, Educational Technology and Innovation Utilization, and Strategic Management, respectively. 2. The methods for developing administrative skills involve integrating the Six Sarananiyadhamma: Metta-kayakamma (acting with respect and helpfulness), Metta-vacikamma (communicating constructively and sincerely), Metta-manokamma (maintaining a positive mindset), Sadharana-bhogi

Keywords:
Administrative Skills, School Administrators, Sārāṇīyadhamma 6

Article history:
Received: 24/07/2026
Revised: 25/10/2026
Accepted: 01/11/2026
Available online: 23/11/2026

How to cite:
Nakkasem, T. et al. (2026). The Guidelines for Developing Administration Skills of School Administrators in the 21th Century According to the Six Saraneyadhamma, Wiset Muang Thong School Group, Angthong. *Journal of Philosophical Vision*, 31 (2), 65-78.

(sharing resources), Sila-samanyata (adhering to shared rules and ethics), and Ditthi-samanyata (aligning goals and perspectives) 3.The proposed guidelines for administrative skill development were synthesized into a framework covering 5 core skills: Technology Utilization, High-Performance Team Building, Effective Communication, Relationship Building, and Instructional Leadership. Each skill is integrated with the Six Sarananiyadhamma to enable school administrators to develop themselves systematically, holistically, and sustainably.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการบริหาร 2) ศึกษาวิธีการพัฒนา และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง ประชากรคือผู้บริหารและครูในกลุ่มโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือ ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการบริหาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ 2) วิธีการพัฒนาทักษะการบริหารเป็นการบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ได้แก่ เมตตากายกรรม (เคารพเอื้อเฟื้อ) เมตตาวจีกรรม (สื่อสารสร้างสรรค์) เมตตามโนกรรม (คิดเชิงบวก) สาธารณโภคี (แบ่งปันทรัพยากร) สีลสามัญญตา (ปฏิบัติตามกฎระเบียบร่วมกัน) และ ทิฏฐิสามัญญตา (มีเป้าหมายร่วมกัน) 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ 5 ทักษะสำคัญ ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง ทักษะการสื่อสารที่ดี ทักษะการสร้างสัมพันธ์ และ ทักษะด้านการเรียนการสอน โดยแต่ละทักษะได้รับการบูรณาการเข้ากับหลักสาราณียธรรม 6 ทั้ง 6 ประการ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเป็นระบบ สดุล และยั่งยืน

1. บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์กรและระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศที่ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ วิจารณ์ พานิช (2555) เสนอว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ แก้ไขปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนกลยุทธ์ บริหารทรัพยากร และสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษา การบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยทักษะที่หลากหลาย ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสาร การแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง National Association of Secondary School Principals (2018) ให้ความสำคัญกับการสร้างศักยภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรองรับความท้าทายของโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ขณะที่ Puccio et al. (2007) อธิบายว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร ส่วน Weigel (2015) ให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากนี้ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2563) ได้ให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการบริหารงานและนำองค์กรให้สามารถปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของแพรดาว สนองผัน (2557) และณัฐพล วัฒนาชัย (2565) ที่ให้ความสำคัญกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ขณะเดียวกัน สุภัค ยมพุก และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (2558) ชี้ให้เห็นความสำคัญของกระบวนการบริหารสถานศึกษาในการสร้างความร่วมมือ ความพึงพอใจ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนว่าความสำเร็จของสถานศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารงานตามภารกิจเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ หรือความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารควบคู่กันไป เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา การนำหลักธรรมทาง

พระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างคุณภาพการบริหารให้มีความสมดุลทั้งด้านประสิทธิภาพและคุณธรรม โดยเฉพาะหลักสาราณียธรรม 6 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มุ่งสร้างความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) เมตตากายกรรม การประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความเมตตา 2) เมตตาวจีกรรม การสื่อสารด้วยถ้อยคำที่สุภาพและปรารถนาดี 3) เมตตามโนกรรม การมีจิตใจที่ปรารถนาดีต่อกัน 4) สาธารณโภคี การแบ่งปันและเอื้อเฟื้อประโยชน์ร่วมกัน 5) สีลสามัญญตา การมีความประพฤติและระเบียบวินัยที่สอดคล้องกัน และ 6) ทิฏฐิสามัญญตา การมีความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกันบนพื้นฐานของเหตุผล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

หลักสาราณียธรรม 6 สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ เมตตากายกรรมช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี เมตตาวจีกรรมช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารและการประสานงาน เมตตามโนกรรมส่งเสริมการสร้างความไว้วางใจและบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สาธารณโภคีสนับสนุนการแบ่งปันทรัพยากรและการทำงานเป็นทีม สีลสามัญญตาช่วยสร้างวินัย ความรับผิดชอบ และมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่วนทิฏฐิสามัญญตาช่วยส่งเสริมการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) (2555, 2562) ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณธรรม ตลอดจนการพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความประพฤติ และจิตใจ นอกจากนี้ วีรศักดิ์ ปอสิริ (สุรเมธี) (2560) ยังได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามัคคีและการบริหารจัดการสถานศึกษา

แม้ว่าจะมีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการบริหารและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาแล้วก็ตาม แต่ยังมีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการทักษะการบริหารสมัยใหม่เข้ากับหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการบริหาร การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร และการบริหารองค์กรด้วยคุณธรรม โดยเฉพาะในบริบทของกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งจำเป็นต้องมีข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพทักษะการบริหารที่เป็นอยู่ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา ช่องว่างดังกล่าวจึงเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การศึกษาครั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลการวิจัยคาดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาให้มีทักษะการ

บริหารที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับการยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม สามารถสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในองค์กร ตลอดจนยกระดับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน

1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

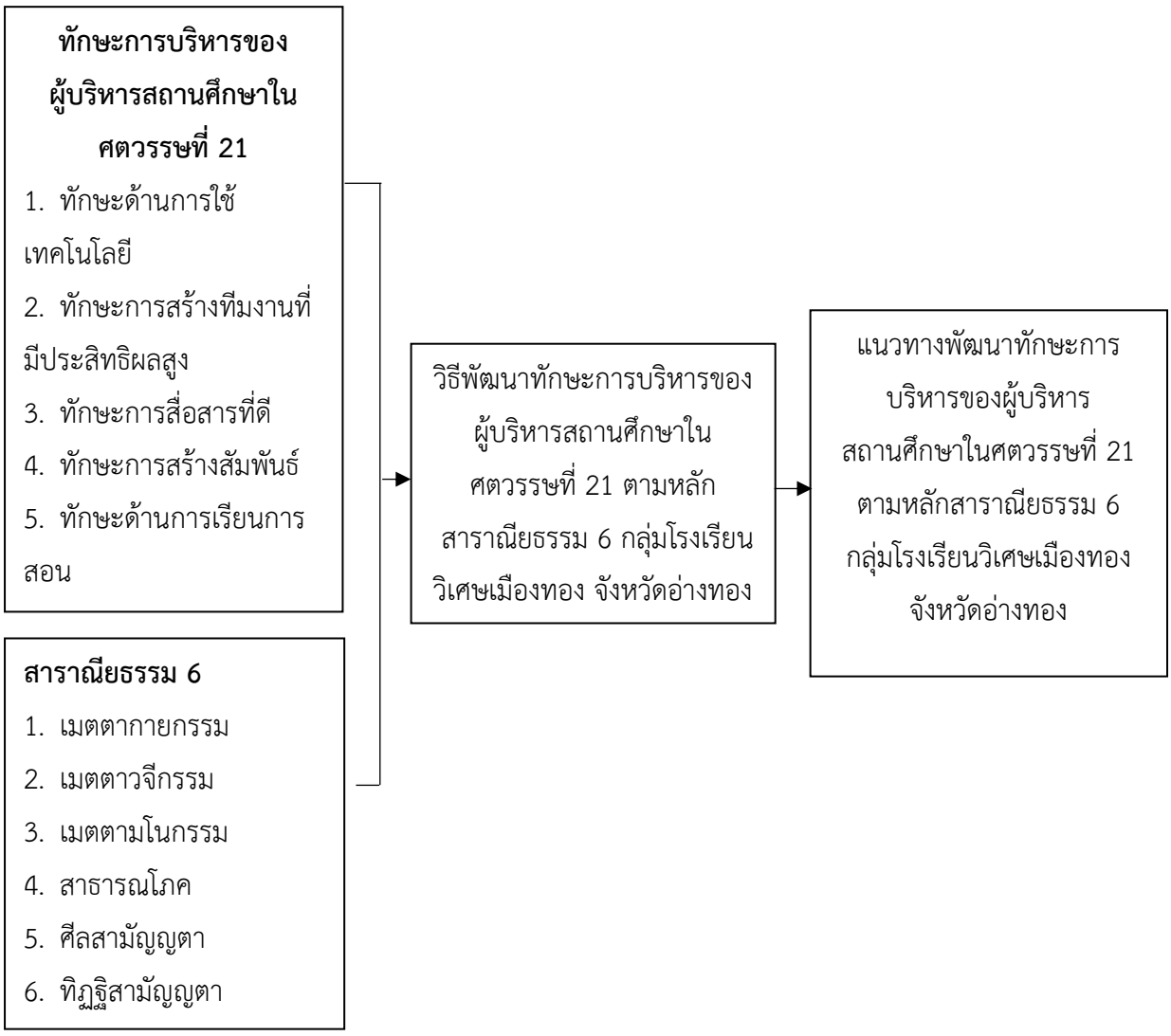

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง

2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง

3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูของกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 183 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูของกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วารสาร ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย

3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4) ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย และนำเสนอร่างเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข

5) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ครอบคลุมทักษะ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี (2) ทักษะการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง (3) ทักษะการสื่อสารที่ดี (4) ทักษะการสร้างสัมพันธ์ และ (5) ทักษะด้านการเรียนการสอน โดยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ตำรา วารสาร เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ยื่นคำร้องทั่วไปต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือราชการ ได้แก่ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือวิจัย (Try

Out) และหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จำนวน 127 คน

3) ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยพร้อมแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาด้วยตนเอง และดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากสถานศึกษาต่าง ๆ ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์และสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัย

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศและประสบการณ์การสอน โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายระดับความคิดเห็น

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 1 จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน (n = 127)

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	29	22.83
หญิง	98	77.17
ช่วงอายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	15	11.81
25-34 ปี	45	35.43
35-44 ปี	30	23.62
45-54 ปี	24	18.90
มากกว่า 55 ปีขึ้นไป	13	10.24

ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	100	78.74
ปริญญาโท	22	17.32
ปริญญาเอก	5	3.94
ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	15	11.81
ข้าราชการครู	70	55.12
พนักงานราชการ	25	19.69
ครูอัตราจ้าง	17	13.38
ประสบการณ์ทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	23	18.11
5-10 ปี	29	22.83
11 ปีขึ้นไป	75	59.06
รวม	**127**	**100.00**

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง จำนวนทั้งสิ้น 127 คน มีข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้ 1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 77.17 และเป็นเพศชาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 2. ช่วงอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25–34 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 35–44 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 23.62 ช่วงอายุ 45–54 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 18.90 ช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.81 และกลุ่มที่มีอายุมากกว่า 55 ปีขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.24 3. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 78.74 รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 17.32 และระดับปริญญาเอก มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 4. ตำแหน่ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งข้าราชการครู จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 55.12 รองลงมาคือ พนักงานราชการ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.69 ครูอัตราจ้าง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.38 และผู้บริหารสถานศึกษา มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 11.81 5. ประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 59.06 รองลงมาคือ ประสบการณ์ทำงาน 5–10 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 22.83 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับและอันดับสภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง n=127 คน

สภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21		**ระดับความคิดเห็น**			
ทักษะด้านการเรียนการสอน		$(\bar{X})$	S.D.	เห็นด้วย	อันดับ
1.	ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากร	4.52	0.51	มากที่สุด	1
2.	ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	4.40	0.58	มาก	7
3.	ผู้บริหารแสดงความเมตตาและช่วยเหลือครูและบุคลากร	4.48	0.53	มาก	3
4.	ผู้บริหารให้เกียรติและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.45	0.55	มาก	4
5.	ผู้บริหารสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เป็นมิตรและอบอุ่น	4.50	0.52	มาก	2
6.	ผู้บริหารแสดงออกถึงความจริงใจและความไว้วางใจ	4.38	0.59	มาก	8
7.	ผู้บริหารร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.57	มาก	6
8.	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์	4.45	0.56	มาก	4
	รวม	**4.45**	**0.55**	**มาก**	**-**

ผู้บริหารและครูมีความเห็นด้วยต่อสภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง ทักษะด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 รายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 ผู้บริหารเข้าใจหลักสูตรและแนวทางจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 ผู้บริหารสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 ผู้บริหารจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 ผู้บริหารติดตามและประเมินผลการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ตามลำดับ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประเด็น ดังนี้

5.1 สภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านทักษะการสร้างสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ เนื่องจากการบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรที่มีความหลากหลาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม และส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี สอดคล้องกับ แพรดาว สนองผัน (2557) ที่ชี้ให้เห็นว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นองค์ประกอบสำคัญของผู้บริหาร โดยต้องให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็น และส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการบริหารเช่นกัน เนื่องจากเป็นกลไกสนับสนุนการประสานงานและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน สอดคล้องกับ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2563) ที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างบุคคลและการรับฟังความคิดเห็น ตลอดจน National Association of Secondary School Principals (2018) และ Weigel (2015) ที่เน้นความจำเป็นของทักษะดิจิทัลและการสื่อสารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลดังกล่าวยังสอดคล้องกับ ณัฐพล วัฒนาชัย (2565) ที่พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะด้านมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสาร และเทคโนโลยีควบคู่กัน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 วิธีการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6

ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 กับทักษะการบริหาร 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการใช้เทคโนโลยี การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง การสื่อสาร การสร้างสัมพันธ์ และการเรียนการสอน สามารถกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนผ่านหลักเมตตากายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตามโนกรรม สาธารณโภคี สีลสามัญญตา และทิฏฐิสามัญญตา ทั้งนี้ เนื่องจากหลักธรรมดังกล่าวส่งเสริมการอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตา ความเสมอภาค ความรับผิดชอบ และการมีเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต, 2555) ที่อธิบายว่าสาราณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะ และสอดคล้องกับ วีรศักดิ์ ปอสิริ (สุรเมธี, 2560) ที่พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความร่วมมือในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต, 2562) ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนอย่างเกื้อกูลต่อส่วนรวม จึงกล่าวได้ว่าการนำหลักสาราณียธรรม

6 มาใช้ในการบริหารมิได้มุ่งเน้นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร แต่ยังเป็นกลไกสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารทั้ง 5 ด้าน ควรดำเนินการโดยบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 เข้ากับกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการสร้างต้นแบบการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบสื่อสารภายในองค์กร การส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การแบ่งปันทรัพยากรและองค์ความรู้ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาชีพและชุมชน ทั้งนี้ เนื่องจากการพัฒนาผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ไม่สามารถจำกัดอยู่เพียงความรู้ด้านการบริหาร แต่ต้องครอบคลุมความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การปรับตัว และการขับเคลื่อนองค์กรด้วยวิสัยทัศน์ร่วมกัน สอดคล้องกับ Puccio, Murdock, and Mance (2007) ที่เสนอว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความสามารถในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งสอดคล้องกับ National Association of Secondary School Principals (2018) ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพผู้นำสถานศึกษาให้สามารถสร้างความร่วมมือและนำองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยจึงสะท้อนว่า การพัฒนาทักษะการบริหารโดยใช้หลักสาราณียธรรม 6 เป็นฐานสามารถเชื่อมโยงคุณธรรมทางพระพุทธศาสนากับสมรรถนะการบริหารสมัยใหม่ ทำให้เกิดแนวทางบริหารที่มีทั้งประสิทธิภาพ คุณธรรม และความยั่งยืน

6. สรุป

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 127 คน สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้ 1. สภาพทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (image) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านทักษะการสร้างสัมพันธ์ มีระดับการปฏิบัติสูงสุด (image) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคลากร (image) รองลงมาคือ ด้านทักษะการสื่อสารที่ดี (image) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความตั้งใจ (image) ด้านทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี (image) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีในการทำงาน (image) ด้านทักษะด้านการเรียนการสอน (image) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนการสอน (image) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านทักษะการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง (image) โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข (image) 2. วิธีการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 จากการสังเคราะห์การนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับ

การบริหารงานทั้ง 5 ด้าน พบว่า เมตตากายกรรม มุ่งเน้นการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ลงพื้นที่เยี่ยมนิเทศและเข้าร่วมกิจกรรม สนับสนุนอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เมตตาวจีกรรม มุ่งเน้นการสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวล นำเสนอแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ ชื่นชมความสำเร็จของทีมงาน สื่อสารนโยบายอย่างชัดเจน และหลีกเลี่ยงการใช้วาจาตัดรอนกำลังใจหรือตำหนิเมื่อเกิดข้อผิดพลาด เมตตามโนกรรม มุ่งเน้นการมีทัศนคติเชิงบวก เปิดใจกว้าง ไว้วางใจ ไม่มีอคติ เชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากรทุกช่วงวัย และมุ่งหวังให้โรงเรียนเป็นพื้นที่แห่งความสุขของทุกคน สาธารณโภคี มุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรดิจิทัล สื่อ นวัตกรรม งบประมาณ และคลังข้อมูลส่วนกลางให้เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม พร้อมทั้งกระจายโอกาสและความดีความชอบอย่างเป็นธรรม สีลสามัญญตา มุ่งเน้นการเป็นแบบอย่างด้านระเบียบวินัย ความโปร่งใส การรักษากติกา จรรยาบรรณไซเบอร์ และความซื่อสัตย์ทางวิชาการ โดยไม่เอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง และ ทิฏฐิสามัญญตา มุ่งเน้นการเปิดพื้นที่สื่อสารสองทางเพื่อรับฟังความคิดเห็น ระดมสมอง และสร้างวิสัยทัศน์ อุดมการณ์ ตลอดจนเป้าหมายการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และชุมชน 3. แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ผลการเสนอแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานศึกษาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมการเป็นแบบอย่าง ใช้การสื่อสารเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเปิดรับนวัตกรรม จัดสรรโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลส่วนรวม กำหนดมาตรฐานและจรรยาบรรณไซเบอร์ และร่วมกันวางวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยี ด้านการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิผลสูง เน้นการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับทีมงาน ใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อลดความขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจ กระจายงานและผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ยึดมั่นในความโปร่งใส และร่วมกันกำหนดเป้าหมายองค์กรเพื่อลดการทำงานแบบแยกส่วน ด้านการสื่อสารที่ดี เน้นการสร้างบรรยากาศการรับฟังที่เป็นมิตร สื่อสารนโยบายด้วยความเห็นอกเห็นใจ กระจายข่าวสารผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างโปร่งใส รักษามารยาทการสื่อสารทุกช่องทาง และเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนมุมมองสองทาง ด้านการสร้างสัมพันธ์ เน้นการแสดงความคุ้นเคยผ่านการมีส่วนร่วม ใช้วาจาใส่ใจสารทุกข์สุกดิบ มีจิตเอื้ออาทร แบ่งปันทรัพยากรร่วมกับชุมชน วางตนเป็นกลางด้วยความซื่อสัตย์ และสร้างอุดมการณ์พัฒนานักเรียนร่วมกับท้องถิ่น และ ด้านการเรียนการสอน เน้นการลงพื้นที่นิเทศและจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ชี้แนะแนวทางวิชาการด้วยวาจาสร้างสรรค์ เชื่อมั่นในศักยภาพผู้เรียนและครู สนับสนุนสื่อและคลังนวัตกรรมการสอน รักษามาตรฐานวิชาการ และร่วมกันปรับทิศทางหลักสูตรให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ควรนำแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสาราณียธรรม 6 ไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา หรือกำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การยกระดับภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารมีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเป็นการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับการบริหารจัดการองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม

2) กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง จังหวัดอ่างทอง ควรนำแนวทางนี้ไปกำหนดเป็นนโยบายระดับกลุ่มโรงเรียน หรือแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนาทักษะการบริหารให้แก่ผู้บริหารทุกโรงเรียน ซึ่งจะช่วยสร้างกรอบทิศทางที่ชัดเจนในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ด้านการบริหาร และสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกันตามหลักสาราณียธรรม 6 อย่างยั่งยืน

7.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Action Research) เพื่อนำแนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารในครั้งนี้ไปทดลองใช้จริงในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และประเมินประสิทธิผลของแนวทางอย่างเป็นระบบ

2) ควรศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยการบูรณาการหลักสาราณียธรรม 6 ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล” เพื่อต่อยอดผลการวิจัยในด้านการใช้เทคโนโลยีและทักษะการสื่อสาร ซึ่งจะเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา

3) ควรศึกษาเรื่อง “การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 และสาราณียธรรม 6” เพื่อขยายองค์ความรู้เชิงพุทธบูรณาการที่เน้นทั้งการสร้างแรงจูงใจ ความมุ่งมั่นในงาน และการสร้างสัมพันธภาพอันดีในองค์กร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

8. เอกสารอ้างอิง

ณัฐพล วัฒนาชัย. (2565). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. DSpace@TRU. http://dspace.tru.ac.th

แพรดาว สนองผัน. (2557). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. KKU Institutional Repository.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2555). *พุทธธรรม (ฉบับปรับขยาย)* (พิมพ์ครั้งที่ 32). มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2562). *ธรรมนูญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 62). โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2563). ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 11*(1), 45–58.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.

วีรศักดิ์ ปอสิริ (สุรเมธี). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. MCU IR.

สุภัค ยมพุก, และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มที่ 4. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*.

National Association of Secondary School Principals. (2018). *Building leadership capacity for 21st century schools*. NASSP.

Puccio, G. J., Murdock, M. C., & Mance, M. (2007). *Creative leadership: Skills that drive change*. SAGE Publications.

Weigel, A. G. (2015). Digital leadership skills for 21st century school administrators. *Educational Leadership Review, 16*(2), 88–102.